

CONTRA CRUCIATAM I

„Stručné poučení o odpustcích“, *Pro salutacionis affectu*

Papežské odpustky se v Praze začaly prodávat na základě papežské buly v **květnu 1412** a již v tomto měsíci vystoupil Hus několikrát proti kruciátě a odpustkům na kazatelně a sepsal dva texty, jejichž překlad přinášíme, nejprve toto „Stručné poučení o odpustcích“ s incipitem *Pro salutacionis affectu*.

Obě příslušné buly papeže Jana XXIII. (z 9. září 1411 a z 2. prosince 1411) jsou v překladu otištěny v příloze, s. 103. První z nich je vyhlášením křížové výpravy, druhou listinou pověřuje papež Václava Thiema a Paxe de Fantuciis kázáním kruciáty. – Dalším materiálem, který vzbudil snad ještě větší pohoršení a odpor než tyto papežské buly, je výpis z nich, který pořídili sami vykonavatelé (dále na tento text odkazujeme jako na „návod pro vykonavatele“).¹²⁵

V **Soupise pramenů** (B.–Sp.) č. 53.

Překlad podle edice J. Eršil, *Magistri Iohannis Hus Polemica*, Praha 1961 (*Magistri Iohannis Hus Opera omnia*, Tomus XXII), s. 129–133 (2. vyd. Turnhout s. 133–137).

Rukopisy viz Eršil s. 130 (2. vyd. s. 134).

Kurzívou jsou vyznačeny pasáže převzaté z Wyclifa, jsou určeny v poznámkách.

Ze základní literatury:

V. Novotný, M. Jan Hus, I/2, s. 80–81.

F. Šmahel, Jan Hus, 121nn.

---

¹²⁵ Vyd. J. Loserth, *Archiv für Österreichische Geschichte* 82, Wien 1895, s. 367–370.

Stručné poučení o odpustcích, *Pro salutacionis affectu*

Upřímný pozdrav: Kříž Kristův, symbol strastiplného a bolestného života Páně, nechť pevně tkví v našich srdcích pro naši spásu. Můj bratře, přijmi pozorně toto poučení o odpustcích.

*Za prvé:*¹²⁶ *odpuštění dosáhne jen ten, kdo se jej stane hodným a dosáhne jej skrze milost, protože takové odpustky udílí jedině Bůh, a ten je dává pouze svým milým, které již předem takto uzpůsobí.*

Za druhé: každý, kdo přijímá takové odpustky, přijímá je tím hojněji, čím více bude z boží strany uzpůsoben.

Za třetí: jakékoli biskupské zproštění viny prospívá jen natolik, nakolik se člověk vydal Bohu nápravou svého života.

Jak vidíme z každodenní skutečnosti, tyhle kněžské odpustky, jak se všeobecně svatokupecky kupují a prodávají, nepůsobí u hříšných lidí změnu a nápravu života, a je tedy zřejmé, že nemají takový účinek, aby mohly zahladit nějaké tresty: vždyť ani Bůh nemůže hřešícímu člověku odpustit bez nápravy a změny života patřičný trest za hřích. A papežské a jiné odpustky se vůbec dávají a přijímají pouze svatokupeckou koupí a prodejem, a to Bůh neschvaluje. Tak tedy vůbec s takovým falešným a pouze údajným udílením, přijímáním a prodejem nemá nic společného Bůh a jeho skutečné odpuštění, jak čteme v kanonickém dekretu svatého Ambrože, který říká:¹²⁷ „Dal zlato – a dostal za ně smrtelnou chorobu, svatokupectví.“

Za čtvrté říkám, že odpuštění dané biskupem, papežem, nebo kýmkoli jiným prospívá přijímajícímu natolik, nakolik ho takový biskup poučil o víře, přivedl ho ke zbožnému životu v boží lásce a zapálil ho pro něj, a tak jej učinil způsobilým k odpuštění, jež dává Bůh.

Za páté říkám, že pokud kněží a biskupové neznají skrytý stav, způsobilost nebo nezpůsobilost srdcí věřících lidí, a pokud nevědí, kdy a komu chce Bůh odpustit nebo jaký čas stanovil pro toho či onoho člověka, aby jej povolal, nemají moc udělovat odpustky s časovou lhůtou, leda že by jim byl takový termín zjeven; tak je tomu v osmé kapitole knihy Judit.¹²⁸ „Vy jste stanovili čas pro slitování a určili jste Bohu den podle svého uvážení.“

Tedy¹²⁹ ten, kdo k tomu nemá zjevení, a přitom na základě vlastního pochybného vědomí slibuje člověku, který je u Boha nehoden, že se nad ním Bůh v určité lhůtě smiluje a úplně mu odpustí, ten slibuje a vyhlašuje nesmyslně, bez jistoty, neobezřetně, protože neví, zda

¹²⁶ Wyclif, *De ecclesia*, c. 23 (ed. Loserth s. 583).

¹²⁷ C. 1 q. 1 c. 14, Friedberg sl. 361.

¹²⁸ Judit 8, 13 – české překlady mají znění odlišné.

¹²⁹ Wyclif, cit. dílo, s. 585.

je to s božím souhlasem. Také si nevzpomínám, že bych byl někdy četl, že by papež Řehoř, Augustin, Jeroným nebo Ambrož udíleli tyto takzvané odpustky, o jaké zde nyní jde, nebo že by o nich byli něco napsali nebo je schvalovali; a ony také nemají, zdá se, základ nikde v božím zákoně. Na druhé straně jsem určitě četl, že tihle velcí světci učili věřící zachovávat příkázání a boží zákon, že je podle svých sil vedli k lítosti, k vyznání hříchů, a s boží pomocí k nápravě života, a když se ve zpovědi seznámili s jejich ochotným, zkroušeným a pokorným svědomím, oznamovali jim, že skutečné odpuštění pochází od Pána Ježíše Krista. Avšak o tomto způsobu odpustků, o něž nyní jde, se u starých svatých autorů zjevně nepíše. Z toho důvodu si nemusí věrní laikové z těchto nejistých a pochybných záležitostí nic dělat, ale mají si pozorně všimnout toho, že tyto věci v již nadcházejícím Antikristově čase zavedla pýcha a lakomství současných prelátů a kněží.

I když¹³⁰ poté, co se kněží ve zpovědi seznámí se svědomím poddaných, mají moc zprostit je trestu a viny (protože po lítosti a vyznání hříchů se kajícímu mění jeho věčný trest na trest časný), nemají jim dávat rozhřešení tak, že vymezí určité dny nebo roky trvání trestu; ani věřící to nemohou vyžadovat, pokud v té věci nedošlo ke zvláštnímu zjevení. Kněz může ohlásit, že ten, kdo projevil lítost a svátostně se vyzpovídá, byl rozhřešen; ale stane-li se, že je kající natolik zkroušen, že by se hned po smrti, bez očištcového trestu, mohl dostat do nebe, to už mu může kněz ohlásit pouze na základě zjevení. Byla by velká troufalost, kdyby některý Kristův náměstek ohlásil takové rozhřešení, ať odpuštění všech budoucích trestů nebo určitého počtu dní či let, pokud by mu Bůh nezjevil, že to má udělat: mohl by se tak dopustit rouhavé lži. Co by tedy bylo poddaným věřícím platné neodbytně vyžadovat takové rozhřešení? Mají přece věřit, že budou hodnoceni podle svých zásluh, jak praví Zjevení svatého Jana.¹³¹ „Jejich skutky jdou s nimi.“ Šach mat.

Ačkoli před Kristem, jenž je přítomen všude, stačí lítost, svátost zpovědi je přece velice potřebná, i když bez lítosti není nic platná.

Tedy „protože Pán je trpělivý, činně před ním pokání a v slzách prosme o jeho shovívavost“, Judit v osmé kapitole.¹³²

130 Wyclif, cit. místo.

131 Zj 14, 13.

132 Judit 8, 14 /17/ – podle Vulgáty, české překlady mají znění odlišné.